אמנת אחריות קהילתית – קלמ"ה תל-חי

מחקרים בארץ ובעולם מוכיחים כי הטרדות ופגיעות מיניות ומגדריות* הן דבר שבשגרה והן מתקיימות בכל מרחב חברתי, גם במרחב האקדמי. פגיעות והטרדות הן אחד המנגנונים האלימים שמטרתם לשמור על יחסי כוח מגדריים וחברתיים מגוונים. הידע שהצטבר ביחס לפגיעות אלה, מראה כי הן אינן מצטמצמות ליחסי הפוגע-נפגעת (רוב הנפגעות הן עדיין נשים), אלא יש להן השפעות שליליות ארוכות טווח על כל אלה שהיו עדים להן בצורה עקיפה או ישירה. ישירים או עקיפים להן, כלומר, הן פוגעות בקהילה כולה.

קבוצת קלמ"ה (קהילה למניעת הטרדות מיניות ומגדריות), המאגדת בתוכה סטודנטים/ות, מרצות/ים ואנשי ונשות מנהלה, קמה במרץ 2019 במטרה לייצר תהליכי למידה ושינוי תרבותי וארגוני בקמפוס, כדי למנוע פגיעות אלו ואת האפקטים ההרסניים שלהן. אנחנו פועלות ופועלים ליצירת תרבות ארגונית של אי פגיעה שבמסגרתה חברי וחברותות הקהילה סולידריים זה לזו ומגינים זה על זו, כך שהמרחב יעשה יותר בטוח. כחלק מפעילותה, קלמ"ה חוקרת מודלים קיימים של התמודדות עם פגיעות מיניות ומגדריות, מלווה נפגעות ופועלת לשינוי מדיניות המכללה ביחס לנושא.

הקבוצה שמה לה למטרה לפעול בסולידריות, תוך צמצום היחסים ההיררכיים בין גורמים שונים בארגון ובנינו כחברי הקבוצה. ערכים אלו, שבבסיס פעילותנו, מאפשרים לנו לנהל שיח בין שווים ולפעול באופן מיטבי.

על פי תפיסתנו, פגיעות מיניות ומגדריות משקפות בעיה מבנית קשה במציאות החברתית הקיימת, בין השאר במוסדות להשכלה גבוהה. מוסדות אלה הם מעצם טבעם ארגונים היררכיים, שיש בהם סוגים שונים של יחסי כוח - מעמדיים, מקצועיים, מגדריים, אתניים ואחרים. הפגיעה המינית והמגדרית מתרחשת תמיד במרקם של יחסי כוח חברתיים והיא "דרך יעילה" להטיל פחד, לנצל ולהוביל להדרה, בדרך כלל של נשים, להט"בים ומיעוטים נוספים, בקמפוסים. אינספור דוגמאות ממחישות כיצד נשים, להט"בים וחברי/ות קבוצות מיעוט נוספות, שנפגעו מינית ומגדרית בארגונים, בין השאר במוסדות אקדמיים, חוות/ים גם פגיעות משניות המשפיעות על תפקודן/ם ועל מעמדן/ם בארגון. כך הישגיהן/ם האקדמיים והמקצועיים נפגעים, ובמקרים רבים הן/ם עלולות/ים לעזוב את האקדמיה באמצע הלימודים ו/או לוותר על קריירה אקדמית.

המציאות מוכיחה כי הפונקציות המוסדיות הקיימות בישראל ובמקומות שונים בעולם, אינן יעילות בכל הנוגע להתמודדות עם פגיעות, משום שאינן מספקות פתרון הולם לבעיה וקיומן אף עלול לתרום להנצחתה. מוסד הנציבות (ממונות) מוגדר כך שאלה הממלאות/ים את התפקיד מחוייבות/ים מתוקף החוק והתקנון לנאמנות כפולה: מחד הן מחוייבות לאינטרסים של הנפגע/ת ומאידך לאלה של המוסד. הדבר מקשה על פעילותן/ם ומונע מהן/ם במקרים רבים לתת מענה הולם לנפגעות/ים.

התקנונים שנועדו למנוע הטרדות ופגיעות מיניות מקשים על הפעילות, משום שמרגע הגשת התלונה והתחלת תהליך הבירור, הנפגעות והנפגעים מנועים/ות מלדבר על המקרה ומאבדות/ם שליטה על התהליך. אופן הבירור מעצם הגדרתו מטיל ספק בעדותם/ן, מחייב אותן/ם להתגונן וחושף אותן/ם לסכנה של פגיעות משניות מצד הפוגעים/ות והמעגלים החברתיים והמקצועיים המקיפים אותן/ם. בעקבות כל אלו נשים וגברים חוששים/ות להתלונן.

תהליכי הלימוד בקל"מה כוללים היכרות מעמיקה עם מודלים לטיפול בהטרדות ופגיעות מיניות שהתמסדו באקדמיה, ועם מודלים קהילתיים אלטרנטיביים של התמודדות עם פגיעות מיניות ומגדריות בארגונים לשינוי חברתי ובמוסדות אקדמיים בעולם. הלמידה הזאת מאפשרת לנו לפתח את תפיסתנו ביחס למשמעות של פגיעות מיניות ומגדריות במרחב האקדמי ואת הדרך בה אנחנו כקהילה אמורות ואמורים להגיב עליהן.

בקלמ"ה האינטרסים של הנפגע/ת והקהילה הם במרכז. אנחנו מאמינות ומאמינים בדיאלוג מתמשך עם הנפגע/ת שמטרתו תמיכה חברתית-קהילתית-פוליטית, כדי לתקן עד כמה שניתן את נזקי הפגיעה בנפגע/ת ובקהילה כולה. אנו פועלות/ים יחד נגד קשר השתיקה וההסתרה של פגיעות מיניות ומגדריות ונגד תחושות הפחד והבושה של הנפגע/ת וניכור של הקהילה, שמתעוררים במקרים כאלה. פיתחנו מנגנון ליווי שמטרתו לייצר לנפגעות/ים שפונים/ות אלינו את המרחב והתנאים להמשיך בלימודיהם/ן למרות הפגיעה. הליווי מותאם לצרכים האישיים של כל נפגע/ת וכולל סיוע במגוון דרכים כגון: ליווי פיסי ברחבי הקמפוס, כתיבת מסמכים, פנייה לגורמים רלוונטיים וחשיבה משותפת על פתרונות יצירתיים. עד כה למדנו מהנפגעות שההכרה הקהילתית מצד חברות וחברי קלמ"ה בפגיעה היא משמעותית וחשובה. פעולותינו אינן מייתרות את פעולת הממונות למניעה וטיפול בהטרדה מינית. להפך, מטרתנו לתמוך ולחזק את יכולתן לייצר שינוי ארגוני.

מטרתנו העיקרית היא יצירת מרחב בטוח. לכן אנו מאמינות ומאמינים כי בקהילה שלנו אין מקום לפוגעים/ות ובפרט לאלו הפוגעים/ות באופן סידרתי. מתוך תפיסה אופטימית לשינוי חברתי אנו מאמינים.ות שיש לאפשר לחלק מהפוגעים לעבור תהליכים ארגוניים, שבמסגרתם יכירו בפני הקהילה בפגיעות האישיות והארגוניות שיצרו. עליהם יהיה להבין לעומק את העוול שיצרו ואת משמעותו לנפגע/ת ולקהילה, להתנצל על כך מעומק ליבם ולשנות את דרכם/ן. אפשרות כזאת היא בעינינו חיונית ליצירת שינוי תרבותי, מבני ומוסדי.

אנחנו פועלות/ים ליצירת מדיניות של שקיפות במכללה ונמצאות בקשר ישיר עם הממונות למניעה וטיפול בהטרדות מיניות במטרה להציע דרכים אפקטיביות חדשות שישפרו את המציאות הנוכחית ויצרו מרחב בטוח. אנחנו מאמינות ומאמינים בשיח ודיאלוג לא רק עם הנפגע/ת, אלא עם כל הגורמים בארגון, בפעולות של צדק מאחה כדי לטפל בעוולות קיימות, וכדי להפחית ואף להעלים את התרחשותן של פגיעות מיניות ומגדריות.

קלמ"ה זאת רק ההתחלה. אנחנו מאמינות ומאמינים שהפעילות שלנו צריכה להתרחב ולכלול את הקהילה האקדמית כולה. אנחנו מזמינות ומזמינים אותדלקחת חלק אקטיבי בבניית מרחב בטוח בקהילה; להפסיק להתכחש ולהתעלם מפגיעות מיניות ומגדריות שאנחנו לא פעם עדים ועדות להם; להיות בשיח פתוח ושקוף על המתרחש ולדווח על פגיעות שהייתם/ן עדים/ות להן. אנחנו מזמינות ומזמינים אתכם ואתכן, לחשוב יחד איתנו איך מונעים פגיעות עתידיות ואיך ממשיכים/ות להרחיב את הידע ומשתפות/ים פעולה. אנחנו לא יכולים/ות להטיל על הנפגעות את האחריות להגיב לפגיעות מיניות, להתלונן ולפעול לבדן. זה קשה מדי ובלתי נסבל. סיום תרבות ההטרדה והפגיעה הוא באחריות כולנו, חברי וחברות הקהילה האקדמית, סטודנטים וסטודנטיות, מרצים ומרצות, חברי וחברות המנהלה. עלינו לעשות

צעדים מעשיים כדי למנוע הטרדות ופגיעות מיניות ומגדריות וליצור עבור כולנו סביבה בטוחה.

*הטרדה מגדרית מתרחשת כאשר מתקיימת השפלה או ביזוי האחר.ת על רקע מגדרו.ה.